

KOCKÁZAT – KONFLIKTUS – KIHÍVÁS

*A VI. Magyar Földrajzi Konferencia,
a MERIEXWA nyitókonferencia
és
a Geográfus Doktoranduszok
Országos Konferenciájának
absztrakt kötete*

— SZEGED, 2012 —

A hemeróbiaszin változásának vizsgálata tájmetriai módszerekkel Magyarország példáján

Szilassi Péter – Bata Teodóra

*Szegedi Tudományegyetem, Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék
6722 Szeged, Egyetem u. 2-6.*

toto@geo.u-szeged.hu; bteodora@geo.u-szeged.hu

A tájökölógiai kutatásokban széles körűen alkalmazott tájmetriai mutatók közül jó néhány használható indikátorként a tájakat ért antropogén hatások erősségének számszerűsítésére. A tájak szabdaltsága, fragmentáltsága például jelentősen növekszik a vonalas infrastruktúra (utak, vasutak) kialakításakor, csökkentve a táj természetességét, növelve hemeróbiáját (Csorba, P. 2005, 2006). A külföldi szakirodalom alapján az LPI (Largest Patch Index), NP (Number of Patches), a MPS (Main Patch Size) és az AWMFPD (Area Weighted Mean Patch Fractal Dimension) indexeket választottuk a természetesség értékeléséhez. A szakirodalom szerint ez a négy index jól követi a természetesség szint változásait, értékük a hemeróbiával paralel módon, ám indexenként más előjellel változik (Herzog, et al., 2001).

Mind a négy tájmetriai mutatószámot az 1:100 000 méretarányú CORINE digitális felszínborítási adatbázis alapján számítottuk ki az ArcGIS szoftver V-LATE panelje segítségével az 1990, 2000, és 2006 évre Magyarország teljes területére 10 X 10 km-es felbontású raszterhálóra. Az eltérő időpontokban (1990, 2000, és 2006) készült Corine Land Cover felszínborítás térképek tájmetriai indexeit raszterenként kivonva egymásból kiszámítottuk, hogy az egyes időkeresztmetszetek között hogyan változott az adott tájmetriai mutató értéke. Ezt követően az 1990-2000, és a 2000-2006 közötti időintervallumokra számított hemeróbiaszint változás térképeket összegeztük az alábbi módszerekkel:

1. Egyrészt vizsgáltuk az egyes hemeróbia változások irányát (növekedését, vagy csökkenését) pixelenként.
2. Másrészt egyes tájmetriai mérőszámok százalékban kifejezett változás értékeit 1990-2000, és 2000-2006 között időszakonként összegeztük, így megkaptuk a hemeróbia változásainak összesített értékét százalékban. Az összegezett tájindex változásokat öt kategóriába sorolva, tematikus térképeken ábrázoltuk.

Eredményeink alapján kimutattuk, hogy Magyarországon az ökoszisztémát érő antropogén hatások erőssége jelentősen csökkent 1990-2000 között, azonban ez a trend megfordulni látszik a 2000-2006 közötti időszakban. A tájmetriai vizsgálatok által képet kaptunk a hemeróbia szint változásának térbeli jellegzetességeiről is. Míg 1990-2000 között az ország szinte teljes területén csökkent a hemeróbia mértéke, addig 2000-2006 között csak Magyarország legrosszabb gazdasági mutatókkal rendelkező, magas munkanélküliségi rátával jellemezhető területein csökkent hemeróbia mértéke.